

Det sociale indikatorprogram

Livskvalitet på botilbud

Af Karen Sophie Pilegaard, konsulent,
Center for Kvalitetsudvikling, Region Midtjylland

Voksne med udviklingshæmning på botilbud er en gruppe borgere, hvis livsomstændigheder i høj grad er sat i rammer og defineret af andre. Derfor er det særligt relevant for arbejdet med netop denne gruppe borgere at have en systematisk og faglig tilgang til at fremme brugerinddragelse og øge borgerens individuelle oplevelse af at have livskvalitet.

Det overordnede formål med det sociale arbejde på botilbud for voksne med udviklingshæmning er ifølge Lov om Social Service at forbedre borgerens livskvalitet. Dette er også, hvad mange praktikere i deres egen forståelse ser som målsætning for deres arbejde ude på botilbuddene. Men livskvalitet er jo et vidt begreb. Og det, der er høj livskvalitet for én borger, er ikke nødvendigvis forbundet med livskvalitet for en anden borger. Så hvordan skal man vurdere om borgeren har livskvalitet – eller om borgeren har forbedret sin livskvalitet? Og hvad er livskvalitet? Det er her Det Sociale Indikatorprogram (SIP) for botilbud til personer med udviklingshæmning kommer ind i billedet.

SIP er et dokumentationsværktøj til at identificere, hvad der er den gode praksis på botilbud for personer med udviklingshæmning. Den gode praksis betyder i denne sammenhæng den faglige indsats og de fysiske og

organisatoriske rammer på botilbuddet, der forbedrer den enkelte borgers mulighed for at opleve en højere livskvalitet. Igennem SIP indsamles der derfor systematisk viden om botilbuddet, den enkelte borgers situation og baggrund, hvilke faglige indsatser, der rettes mod borgeren og ikke mindst borgerens egen opfattelse af sin livskvalitet.

Hvad er livskvalitet?

I SIP handler livskvalitet om, hvorvidt borgeren er tilfreds med de områder i livet, som borgeren synes er vigtige. Det vil sige, at man vurderer borgerens livskvalitet ud fra sammenhængen mellem, hvad der betyder noget for borgeren, og hvad borgeren er tilfreds med.

I denne opfattelse af livskvalitet har graden af en funktionsevnenedsættelse som udgangspunkt ikke nogen betydning for muligheden af at opleve livskvalitet. Der er heller ikke en på forhånd fastlagt definition af, hvad der er det gode liv – og dermed hvad der er livskvalitet for den enkelte.

Interviewer på borgerens betingelser

Konkret foregår kortlægningen af borgerens livskvalitet ved, at borgeren en gang årligt interviewes af én i personalegruppen på botilbuddet, som er blevet særligt uddannet til at varetage interviewerrollen. Dette interview er meget fleksibelt, så det

kan tilpasses den enkelte borgers individuelle behov og kommunikationsform. Borgeren bliver spurgt om betydning og tilfredshed i forhold til ni væsentlige livsområder. Disse ni områder omfatter blandt andet Fysisk velvære, Psykisk velvære, De sociale relationer, Samfundsmæssig inklusion, Den personlige udvikling og Selvbestemmelse.

De ni livsområder er udvalgt på baggrund af omfattende international forskning i begrebet livskvalitet.

Hvert livsområde er opdelt i forslag til underspørgsmål. Intervieweren behøver dog ikke at stille disse spørgsmål mundret – der er snarere lagt op til, at intervieweren kan have en lille samtale om hvert livsområde med borgeren. På baggrund af denne samtale kan intervieweren vurdere, hvor tilfreds borgeren er, og hvor betydningsfuldt det pågældende livsområde er for borgeren.

Denne interviewform betyder, at en stor del af borgerne på botilbuddene vil kunne interviewes – også de nonverbale borgere. Men der er selvfølgelig nogle borgere, som ikke ville kunne gennemføre interviewet; hvis interviewet for eksempel vil bidrage med for megen utryghed, hvis borgeren ikke har mulighed for at forstå det talte sprog, eller hvis borgeren simpelthen ikke ønsker at deltage. I disse tilfælde kan der udfyldes et borgerrepræsentantskema, hvor både en nær pårørende (hvis borgeren giver

tilsagn til dette) og en i personalegruppen, der kender borgeren godt, svarer på de samme spørgsmål ud fra borgerens perspektiv.

SIP findes i elektronisk form, og når man har udfyldt et elektronisk skema med borgerens oplysninger om livskvalitet, vil der automatisk

blive dannet en grafisk oversigt over resultatet. Det bliver på denne måde tydeligt for personalet, de pårørende og borgeren selv hvilke områder i borgerens liv, der aktuelt er en kilde til livskvalitet. Man kan se hvilke områder i borgerens liv, der betyder meget for ham eller hende, og man

kan se de områder, der betyder mindre for borgeren. Og endelig kan man se de områder i borgerens liv, som borgeren synes er vigtige – og hvor borgeren ikke er tilfreds. Det er de områder, hvor der er et potentiale for at øge borgerens livskvalitet. Udover borgerens umiddelbare opfattelse af sin livskvalitet vil man også kunne se grafer for, hvordan borgerens livskvalitet har udviklet sig over tid.

Hvis du har brug for mere information:

For mere information om Det Sociale Indikatorprogram for botilbud til personer med udviklingshæmning eller De Sociale Indikatorprogrammer til andre målgrupper eller kvalitetsmodellen kan Center for Kvalitetsudvikling kontaktes via: Tlf. 8728 4911 eller center.kvalitetsudvikling@stab.rm.dk.

Du kan også læse mere på www.sip.dk eller www.socialkvalitetsmodel.dk.

Udviklingsarbejdet

Det Sociale Indikatorprogram (SIP) for botilbud til personer med udviklingshæmning har været under udvikling i løbet af foråret 2009. Dette udviklingsarbejde er sket i tæt samarbejde med en arbejdsgruppe bestående af faglige repræsentanter fra botilbud for personer med udviklingshæmning. I efteråret 2009 foretages der en pilot-test på udvalgte botilbud, hvorefter programmet kan sættes i gang på botilbud for personer med udviklingshæmning.

Kvalitetsudvikling med udgangspunkt i borgerens perspektiv

Den indsigt, man får ved interviewet med borgeren, kan anvendes på botilbuddene til at sætte målet rettet ind på de områder, som betyder noget for borgeren – særligt de områder, hvor borgeren ikke er tilfreds. Selvfølgelig vil der være områder, hvor man ikke ville kunne øge borgerens livskvalitet.

Hvis det for eksempel vil være i modstrid med botilbuddets omsorgsforpligtigelse. Man kunne også forestille sig, at en borger, som er domsanbragt, måske ikke er fuldt tilfreds med de fysiske rammer på botilbuddet. Der vil altså være tilfælde, hvor der er nogle vilkår for botilbuddets arbejde og borgerens situation, som betyder, at en borger ikke nødvendigvis kan opnå en højere tilfredshed inden for et område.

SIPs tilgang til livskvalitet betyder, at personalets forestilling om, hvad der udgør "det gode liv" kan blive udfordret. Dermed kan resultaterne i SIP bidrage til en øget bevidsthed og faglige refleksioner i forhold til, hvad

der er det gode resultat af indsatserne på botilbuddet. Livskvalitetsbegrebet i SIP har således mange anvendelsesmuligheder: Både som et redskab til at vurdere den enkelte borgers situation, som et redskab til kvalitets sikring på botilbuddene og endelig som et mål for resultater af tiltag og indsatser, hvor man lader borgeren være med til at definere, hvad der er det gode resultat af indsatsen.

Dansk kvalitetsmodel på det sociale område og SIP

SIP kan anvendes som et selvstændigt dokumentationsredskab, men SIP er også en del af Dansk kvalitetsmodel på det sociale område.

Kvalitetsmodellen består indtil videre af seks standarder, der omhandler kvalitetsforbedrende arbejdsprocesser i forhold til den faglige og den organisatoriske del af arbejdet på botilbud. Hvor kvalitetsmodellen måler om disse arbejdsprocesser er sat i gang og systematiserede på botilbuddet, måler SIP på resultatet af den faglige indsats på brugerniveau.

SIP kan således bruges til at vurdere om arbejdet med kvalitetsmodellens standarder bidrager til en øget kvalitet i botilbuddenes arbejde på brugerniveau - og hermed om borgerne oplever livskvalitet ud fra deres eget perspektiv.

